

LV2004-12 - Notulen-deel Akkoord van Kerkelijk Samenleven

39. Akkoord van Kerkelijk Samenleven (LV2004.12)

De Commissie AKS (brs. A.J. van Helden en J.M. Louwerse en ds. K. Muller) is ter vergadering aanwezig. Br. Louwerse presenteert het rapport van de commissie. Daarbij haalt hij onder andere naar voren wat de opdracht van de commissie was, en wat daar wel en niet in besloten lag. Zij heeft de opdracht zo opgevat dat daar ook bij hoort 'hetgeen inmiddels ook al in landelijk verband is afgesproken, maar niet of nog niet in het AKS terug te vinden is'. Een van de bevindingen van de commissie was ook dat er redactioneel wel het een en ander aan het AKS te verbeteren is. Voorts refereert br. Louwerse aan overleg dat plaatsgevonden heeft met ondermeer de commissie WAP, en met een aantal leden van de kerken.

Br. Louwerse noemt nog de website www.kerkrecht.nl, waarbij vanuit onze kerken ds. Muller betrokken is. Een van de voorstellen van de Commissie AKS is om aan deze website blijvend een bijdrage te leveren.

Het tweede deel van de opdracht die de commissie had meegekregen was het voorbereiden van een 'handzame geactualiseerde uitgave van het AKS met bijlagen. Daar geeft de commissie een voorzet voor, al is ze van mening dat dit pas na besluitvorming op de LV ter hand genomen kan worden.

Na deze presentatie van de commissie stelt de tweede preses de afgevaardigden van de regio's in staat om **informatieve vragen** aan de commissie te stellen.

Ds. H. van Winkelhoff bijt namens de regio Den Haag het spits af. Hij constateert dat in het voorstel van de commissie de Drie Formulieren van Enigheid een aantal malen zijn genoemd, waar dit in de huidige versie van het AKS alleen in artikel 17 gebeurt. Zijn vraag is waarom de commissie dit nodig acht. Dit punt wordt in de loop van de gesprekken door verschillende regio's genoemd, waarbij een aantal van mening is dat het overbodig of niet wenselijk is. Br. J.E. van Dijk (Oegstgeest) verwoordt het zo dat met het drie keer noemen van de Drie Formulieren (artt. 34, 35 en 40) als toetsingcriterium z.i. de leer van de kerk te zwaar is ingebracht.

Br. J.C. Verburg (regio Amsterdam-Haarlem) refereert aan een recent geval in de regio waarbij een gemeente opgeheven is. Zijn vraag is, of het geen omissie in het AKS is dat er niets gezegd wordt over positie van de predikant van zo'n gemeente, als hij nog geen beroep heeft op dat moment. Voorts vraagt hij zich af waar de grens ligt tussen het AKS aanscherpen en de tekst ervan aanpassen. Ook acht hij artikel 38. lid 2 overbodig. Een van de elementen die gezien de gegroeide praktijk z.i. kan vervallen is het noemen van het 'in de regel' houden van twee diensten per zondag (art. 18). Een laatste vraag van br. Verburg betreft de aanpak en de criteria voor het al dan niet toevoegen van bijlagen.

Br. J.E. van Dijk stelt namens de kerk van Oegstgeest voor om aan art. 38.1 iets toe te voegen over kerken die het AKS niet ondertekend hebben. Hij vraagt ook naar de bedoeling van een regel in art. 38.4 ('een voortgezette landelijke vergadering kan een voorlopig besluit amenderen, maar niet vervangen').

Ds. Smouter, sprekend namens de regio Arnhem, vraagt n.a.v. art. 34 (over het bekrachtigen van besluiten door de kerken) wat dit betekent voor kerken die het AKS niet aanvaard hebben. Bij een voorgestelde vervanging van 'wettige bezwaren' door 'gegronde bezwaren' (art.4) stelt hij de vraag of dit wel goed doordacht is; z.i. dekken de twee termen niet dezelfde lading. Voorts stelt hij vragen bij de beroepsprocedure in geval van ontslag.

Ds. M. de Jong (regio van de Kerken in het Zuiden) zegt onder de indruk te zijn van het werk dat door de commissie AKS verzet is, en de consistentie van het gepresenteerde voorstel. Wel vraagt hij zich af waarom er regelmatig over de daartoe bestemde (liturgische) formulieren gesproken wordt, zonder die te noemen. Bij artikel 5 is aan 'leer en leven' 'bekwaamheid' toegevoegd, en ds. De Jong stelt de vraag of 'leer en leven' dan niet weggelaten kunnen worden. Een andere vraag van de regio betreft artikel 17, waar in het voorstel de regio een rol speelt bij de ondertekening van de Drie Formulieren. Z.i. ligt de verantwoordelijkheid daarvoor bij de kerkenraad. Bij artikel 30.2 vraagt ds. De Jong waarom het voor misverstanden vatbare woord 'die volhardt' gebruikt wordt. Tenslotte vraagt hij of het voorstel van de commissie in art. 13 en 15 de tucht niet te concreet bindt aan predikant en ouderlingen, met uitsluiting van de diakenen. Ds. C. Koolsbergen (regio Noord-Nederland) uit waardering voor het zorgvuldige werk. Ook hij vraagt naar de verhouding tussen actualisering en aanscherping (dat laatste behoorde niet tot de taak van de commissie). Hij merkt op dat de 'actualisering' z.i. niet geslaagd is, daar de dingen duidelijk gewoner gezegd zouden kunnen worden. Ook vraagt hij in hoeverre de inhoud van het AKS inhoudelijk overwogen is, afgemeten aan de praktijk, waar bv. het kiezen van ambtsdragers en de praktijk bij huwelijksbevestigingen veel gevarieerder ligt dan verwoord in het AKS.

Br. J. Bernard (regio Schiedam) vraagt à titre personnel om verduidelijking of weglaten van een regel in artikel 30 ('van de schorsing wordt mededeling gedaan aan de gemeente met het oog op haar

instemming'). Dit punt blijkt voor meer afgevaardigden onduidelijk te zijn, of niet goed verwoord. Betekent het wel of niet dat goedkeuring van de gemeente nodig is?

Br. A. Verbokkem (regio Alkmaar-Zaandam) vraagt zich af of in artikel 10 wel gesproken moet worden over een 'bindend advies' van de LV bij een geschil (contradictio in terminis). Ook neemt hij een discrepantie waar tussen artt. 11 en 28: tucht-oefening door predikant en ouderlingen / door de kerkenraad.

Ds. J. van 't Hof (regio Harderwijk) plaats kanttekeningen bij artt. 11-14, waar z.i. te veel uitgegaan wordt van het oude model van de taken van een kerkenraad. Zo is hij niet gelukkig met het noemen van bv. het 'trouw bezoeken van de leden' door de predikant in art. 11.1 (hetzelfde geldt mutatis mutandis voor het werk van de ouderling in art. 13). Liever zou hij daar alleen de kern van het werk aangeduid zien dan de opsomming van taken in het voorstel van de commissie. Dit legt te veel vast, en doet ook geen recht aan de praktijk, aldus ds. Van 't Hof. Hij stelt tevens dat waar gesproken wordt over diakenen en die met 'hij' aangeduid worden, dit 'hij/zij' moet zijn. Tenslotte vraagt hij de commissie of het in art. 38.2 vermelde wel in het AKS geregeld moet worden, waar z.i. vermelding in een van de procedures van de LV voldoende is.

Ds. J. Horsman (regio Enschede/Zwolle) geeft aan moeite te hebben met de koppeling van 'volharden bij een onschriftuurlijke leer' en 'of een andere openbare grove zonde' in art. 30.2.

Ds. D. Fijan (regio Utrecht) vraagt waarom in art. 10 de 'bewilliging van een genabuurde regionale vergadering' is weggelaten in het voorstel van de commissie, terwijl dit in art. 30 wel is gehandhaafd. Tevens stelt hij de vraag of het wel juist is om te stellen dat 'alle kerken door afgevaardigden bijeen komen in een landelijke vergadering' (art. 31.2).

Na deze vragenronde geeft de tweede preses de Commissie AKS gelegenheid om de gestelde vragen en opmerkingen te **beantwoorden**. Br. Louwerse geeft aan dat nu op een aantal hoofdpunten gereageerd zal worden.

Wat de toegenomen verwijzing naar de Drie Formulieren betreft, stelt hij dat deze in het huidige AKS al voorkomt waar gesproken wordt over ondertekening door ambtsdragers. In verband met de consistentie heeft de commissie dat ook in andere artikelen doorgevoerd.

Reagerend op een vraag van o.m. br. Verburg geeft hij aan dat inhoudelijke uitbreiding van het AKS de verantwoordelijkheid van de vergadering is. Het uitgebreid noemen van procedures zoals in art. 38.2 hoeft inderdaad niet in het AKS te geschieden als het elders geregeld kan worden. Br. Louwerse laat weten dat het ook voor de commissie een worsteling was om bij de actualisering van het AKS meer naar de praktijk te kijken. Wat bijv. de vermelding van de tweede dienst betreft, de commissie heeft ervoor gekozen om dit te laten staan, maar de vergadering kan besluiten of het erin moet blijven of weggelaten kan worden. In verband met de invulling van de ambten is het z.i. zo dat het werk onder de verantwoordelijkheid van de kerkenraad blijft vallen, ook waar het werk (deels) door anderen gedaan wordt (bv. pastorale teams). Het al dan niet noemen van de liturgische formulieren is aan de vergadering, al wijst hij erop dat het gezien de diverse praktijk niet mogelijk is om te spreken over 'het formulier'.

Een ander punt waar br. Louwerse op ingaat is dat van de vertegenwoordiging op een voortgezette vergadering, van kerken die het AKS niet aanvaard hebben (art. 38.4). Z.i. kan bij een bespreking elke kerk meepraten, en na de besluitvorming kan een kerk bepalen of ze blijft bij het niet aanvaarden.

Ds Muller reageert namens de commissie op kanttekeningen betreffende de uitdrukking 'met het oog op haar instemming' (art. 30.1). Hij stelt dat dit ook al zo in het huidige AKS staat, en vindt het een goede goede uitdrukking. Het geeft, meent hij, namelijk aan dat het de kerkenraad is die beslist, maar niet buiten de gemeente om.

Aansluitend op de beantwoording door de commissie geeft de tweede preses aan dat nu **inhoudelijk** op het rapport gereageerd kan worden. Wel geeft hij aan dat dit z.i. beperkt moet blijven tot de principiële zaken, door te kijken wat in het voorstel van de commissie echt anders moet omdat het anders niet 'bij ons past'. Ds. Muller geeft aan graag de mening van de regio's te willen horen over het gebruik van de term dienst of ambt (of bediening), betreffende de taak van de ambtsdragers.

Ds. J. Van 't Hof (regio Harderwijk) stelt voor de zinsnede 'het trouw bezoeken van de leden' te vervangen door de oude formulering ('het met zijn medeambtsdragers herderlijk zorgen').

Ds. M. de Jong (regio van de Kerken van het Zuiden) meldt geen voorstander te zijn van de vervanging van het woord 'dienst' door 'ambt', gezien de huidige ontwikkelingen (pastorale werkers e.d.). Voorts geeft hij aan tegen de toevoeging van het begrip 'volharden' in art. 30 te zijn.

Br. J. Verburg (regio Amsterdam-Haarlem) benadrukt het geestelijke karakter van het AKS. De regio is er niet voor om alles met regels dicht te timmeren, meldt hij. Tevens spreekt hij uit liever het woord 'dienst' te laten staan, en niet over te gaan tot gebruik van de term 'ambt'. Bij artikel 4 plaatst br.

Verburg de kanttekening dat het gebed en het zoeken van de leiding van de Heilige Geest beter als eerste genoemd kunnen worden. Waar mannelijke voornaamwoorden staan ('hem') geeft de regio er

de voorkeur aan om 'degene' te gebruiken.

Het melden van de 'instemming van de gemeente' (art. 30) is z.i. verwarrend, o.a. doordat het begrip elders in het AKS wel gebruikt wordt om goedkeuring aan te duiden. De regio is er niet voor om in art. 34 de Drie Formulieren te noemen.

Br. Verburg legt er de vinger bij dat het niet goed is om vast te leggen dat de leiding van een voortgezette landelijke vergadering 'bij het reeds gekozen moderamen' berust (art. 38.4). Met name in geval van conflicten geeft dit onduidelijkheid, zeker als het moderamen daar zelf partij in is. Bovendien zou deze regel de kerken verplichten om dezelfde personen af te vaardigen, en ook dat moet z.i. niet vastgelegd worden.

Tot slot laat br. Verburg weten tegen het verdwijnen van de 'dankzegging' in art. 29 te zijn.

Namens de kerk van Utrecht geeft br. A.J. Holsappel aan wat de redenen waren van de kerk om het AKS niet te onderschrijven: 1) het moet worden uitgesloten dat een kerk (of een kerkelijke vergadering) heerst over een andere kerk en 2) het moet voorkomen worden dat een plaatselijk conflict uitwaaiert naar andere kerken. De kerk van Utrecht is van mening dat het AKS in zijn huidige vorm onvoldoende zekerheid biedt op deze punten. Br. Holsappel levert een stuk in met een aantal adviezen tot wijzigingen die 'een stap verder kunnen betekenen' in een volgens hen gewenste richting. Ter vergadering noemt hij drie hoofdpunten hieruit: 1) het niet toevoegen van de 'Drie Formulieren', 2) het gebruik van de term 'advies' van een regio of genabuurde kerk, in plaats van 'instemming' of 'goedkeuring' en 3) het niet voorschrijven van het gebruik van formulieren.

Ds. H. van Winkelhoff (regio Den Haag) geeft aan dat het z.i. voldoende is als de Drie Formulieren (en het AKS) in art. 17 genoemd worden, en is er tegen om ze in andere artikelen toe te voegen.

Br. J. Bernard (regio Schiedam) stelt voor een andere formulering te vinden voor de uitdrukking 'instemming van de gemeente'. De zinsnede 'om redenen die het welzijn van de gemeente betreffen' (art. 34) kan z.i. weggelaten worden, daar dit voldoende in de preambule vastgelegd is.

Ds. C. Koolsbergen (regio Noord-Nederland) stelt namens de kerk van Assen voor dat de commissie of anderen de tekst van het AKS kritisch bekijkt, om hem te moderniseren en te versoberen. Uitbreidingen kunnen z.i. in bijlagen een plek krijgen.

Namens de regio Noord-Nederland geeft ds. Koolsbergen aan dat de regio na de herziening van het AKS graag een bezinning zou zien op een aantal punten waarin het AKS afwijkt van de praktijk zoals die gegroeid is, of aan het groeien is.

Ds Muller stelt voor dat er vanuit de kerken suggesties komen voor taalkundige verbeteringen, waar die nodig geacht worden.

Ds. C. Smit (regio Dordrecht-Gorinchem) constateert dat de voorgestelde herziening neigt naar het meer juridisch vastleggen van bepaalde zaken. De regio zou, meldt hij, liever zien dat het AKS de geestelijke hoofdzaken bevat, die in bijlagen meer uitgewerkt worden. Wat de Drie Formulieren betreft, meent hij dat die in de pre-ambule duidelijk ondergeschikt zijn aan de bijbel, wat een lijn is die hij ook graag in het AKS weerspiegeld ziet. In plaats van de term 'een predikant die een bijzondere opdracht kan ontvangen' in art. 11 zou de regio liever de uitdrukking 'een predikant die voor een bijzondere opdracht beroepen kan worden' zien. Tenslotte stelt de regio voor het woord 'dienst' te handhaven (en niet te vervangen door 'ambt'), daar dit naar hun idee beter aansluit bij de Schrift en meer openheid biedt voor veranderingen waar die noodzakelijk zijn.

Ds. J. Horsman (regio Enschede-Zwolle) stelt voor in de eerste zin van artikel 30.2 het woord 'andere' te laten vervallen.

Ds. Smouter (sprekend namens de regio Arnhem) onderschrijft de voorkeur voor een sober en geestelijk AKS, waarbij de juridische uitwerking in bijlagen een plek krijgt. Voorts is de regio voor handhaven van de uitdrukking 'met het oog op haar instemming' in artikel 30. De regio Arnhem is van mening dat het voldoende is om de Drie Formulieren te noemen in de preambule en artikel 17. Verder kritiseert de regio het consequente gebruik van 'Gods Woord' voor de bijbel. De voorgestelde naamsverandering van 'Akkoord van Kerkelijk Samenleven' in 'Akkoord voor Kerkelijk Samenleven' wordt door de regio niet gesteund. De regio dient een amendement in op het voorstel betreffende artikel 7, die behelst dat een beroepsbrief 'met financiële bijlagen' vereist is. Voorts meent de regio dat artikel 10 te veel tekst over de procedures bevat, en is ze van mening dat dit naar een bijlage 'WAP' verplaatst moet worden. De regio levert een schriftelijk voorstel met de hele tekst van artikel 10 in. Spreker stelt dat artikel 11 soberder kan, om niet de taken van een predikant zo vast te leggen. Hij zou liever spreken van een 'verantwoordelijkheid voor' de genoemde zaken. Tenslotte stelt de regio Arnhem voor in de eerste zin van artikel 31 de uitdrukking 'de kerken, die van Christus zijn,' te handhaven.

Br. R.W. Scholma (regio Den Haag) stelt voor artikel 10 bij artikel 30 onder te brengen daar art. 30 bestaande versie waarborgen biedt voor een volledige procesgang en zo bovendien verwarring kan worden voorkomen; of zelfs helemaal weg te laten daar dit onderwerp al uitputtend in het Burgerlijk wetboek wordt behandeld. Ook is de regio van mening dat afspraken die in een beroepsbrief staan en regelingen van een plaatselijke kerk ter zake ergens een plek moeten krijgen.

Ds. H.J. Zuidhof (regio Kampen) uit waardering voor het werk van de commissie. De laatste zin van artikel 15 kan rekenen op de instemming van de regio, hoewel ds. Zuidhof constateert dat de diakenen vaak ook meepraten over zaken van tucht. Hij stelt voor een regel toe te voegen dat het een 'zaak is van de gehele kerkenraad', maar dat het 'uiteindelijk de verantwoordelijkheid is van de ouderlingen met de predikant'.

Ds. A.M. van Leeuwen (regio Kampen) meldt à titre personnel dat het gebruik van het woord 'ambt' z.i. de voorkeur heeft, boven 'dienst'. 'Ambt' ligt het dichtst bij het kerkelijk taalgebruik, en is als term het meest duurzaam, is zijn mening.

Na deze ronde waarin de afgevaardigden de mening van hun regio konden weergeven, vat de tweede preses de hoofdpunten van de discussie samen. Hij constateert dat de vergadering in meerderheid **voor versobering** van het voorstel van de commissie AKS is, en voor het uit elkaar halen van geestelijke en juridische zaken. Deze visie wordt niet weersproken, en op voorstel van de tweede preses geeft de vergadering deze conclusie aan de Commissie AKS mee. De commissie zegt toe met name voorstellen die ondersteund zijn door een schriftelijke versie mee te nemen. Voor een latere zitting komt de commissie met een bijgesteld voorstel, waarop amendementen ingediend kunnen worden.

115. Akkoord van Kerkelijk Samenleven (12)

Namens de commissie AKS zijn aanwezig br. J.M. Louwerse, A.J. van Helden en ds. K. Muller. Br. Louwerse licht het herziene voorstel van de commissie toe (12.1.1). Op een tweetal artikelen gaat hij apart in. Artikel 10 (over ontslag e.d.), aldus br. Louwerse, is nu wat ingekort, daar een deel in de WAP nader geregeld is. En artikel 30 is, zoals voorgesteld tijdens de eerdere bespreking op 3 april, wat uit elkaar getrokken.

Vervolgens geeft de preses *de afgevaardigden de gelegenheid om te reageren* op het voorstel van de commissie AKS. De preses zelf spreekt (namens de regio Arnhem) zijn complimenten uit voor het werk van de commissie. Hij memoreert het feit dat niet alle voorstellen van de regio zijn overgenomen, maar geeft ook aan geen reden voor amendementen te zien. De kwalificatie 'sober en geestelijk' die de regio als wenselijk voor het AKS presenteerde is bijvoorbeeld te vinden in artikel 3 in het huidige AKS, zo licht de preses nog toe.

Br. J.E. van Dijk (Oegstgeest) spreekt ook zijn waardering uit voor het werk van de commissie, en voor de zorgvuldige manier waarop ze met de voorstellen zijn omgegaan. Wel geeft hij aan dat wat Oegstgeest betreft twee punten zijn blijven liggen. Hij wijst op de verwarring die ontstaan was naar aanleiding van de eerdere bespreking, over het voorstel om de 'niet ondertekenende kerken' in artikel 38 op te nemen; wat beoogd werd, was de belangrijkste besluiten over hun positie in de bijlagen op te nemen, aldus br. Van Dijk. Voorts dient hij namens de kerk van Oegstgeest een **amendement** in op het voorstel betreffende artikel 40, dat inhoudt dat de tekst in de oude vorm blijft staan.

Ds. A.M. van Leeuwen dient namens de regio Kampen twee **amendementen** in. De eerste is om in artikel 2 een regel op te nemen die vermeldt dat 'de ambtsdragers gezamenlijk de kerkenraad vormen'. De tweede betreft een zin in artikel 15 (dat 'de tucht voorbehouden is aan de ouderlingen samen met de predikant'), die in artikel 25 niet voorkomt, aldus ds. Van Leeuwen. Het voorstel van de regio is om die zinsnede te verplaatsen naar of te herhalen in artikel 25.

Ds. H. van Winkelhoff (regio Den Haag) wijst op de discrepantie tussen artikel 15 en artikel 26vv. In het eerste wordt de verantwoordelijkheid voor de tucht bij ouderlingen en predikant gelegd, terwijl het in de latere artikelen bij de gehele kerkenraad lijkt te liggen. Ook plaats ds. Van Winkelhoff een redactionele noot bij de laatste zin van artikel 10, waarin z.i. na 'blijft' het woordje 'hij' toegevoegd zou moeten worden.

Ds. J. Horsman (regio Enschede/Zwolle) en drie andere afgevaardigden dienen een **amendement** in op het voorgestelde artikel 30, inhoudende dat het woordje 'andere' geschrapt wordt uit de zinsnede 'wanneer een ambtsdrager een onschriftuurlijke leer brengt of een andere openbare grove zonde bedrijft'.

Namens de regio Amsterdam-Haarlem dient ds. J. Dekker **acht amendementen** in (stuk 12i).

Br. J. Bernard (regio Schiedam) dient namens de regio een amendement in op de tekst van de artikelen 28,29 en 30, dat inhoudt dat de regel 'met het oog op haar instemming' vervangen wordt door 'ten genoegen van de gemeente'.

Vervolgens krijgt de commissie de mogelijkheid om te **reageren** op de diverse ingediende amendementen.

Amendement Van Dijk op artikel 40 wordt door de commissie niet gesteund.

Amendement Van Leeuwen op artikel 2 kan niet rekenen op steun van de commissie, daar het naar

haar idee wat afbreuk zou doen aan het geestelijke gehalte van het artikel.

Amendement Van Leeuwen op artikel 15/25 wordt door de commissie niet gesteund. Ter toelichting geeft zij aan dat de bedoeling is dat de besluitvorming in tuchtzaken bij ouderlingen en predikant ligt. Amendement Van Winkelhoff op artikel 10 zou volgens de commissie een overbodige herhaling opleveren.

Amendement Horsman op artikel 30 wordt door de commissie niet gesteund. De reden is, aldus br. Louwerse, dat het wel degelijk een openbare zonde kan zijn als een predikant iets als zijn afwijzing van de volwassendoop of ontkenning van de opstanding echt gaat drijven in de gemeente.

Amendement Dekker 1 is mogelijk volgens de commissie, die het oordeel aan de vergadering overlaat. Amendement Dekker 2 wordt door de commissie overgenomen (waarmee het vervalt).

Amendement Dekker 3 wordt door de commissie overgenomen (waarmee het vervalt).

Amendement Dekker 4 wordt door de commissie overgenomen (waarmee het vervalt).

Amendement Dekker 5 wordt door de commissie ontraden, daar naar haar oordeel enige procedurele borg er wel in mag zitten.

Amendement Dekker 6 wordt door de commissie niet als een verbetering gezien, en daarom ontraden.

Amendement Dekker 7 wordt door de commissie ontraden.

Amendement Dekker 8 wordt door de commissie overgenomen (waarmee het vervalt).

Amendement Bernard op artikel 28-30 zou naar het oordeel van de commissie geen verbetering betekenen, daar dan de indruk gewekt zou zijn dat het enkel om een mededeling gaat.

De preses vraagt de indieners of zij hun amendementen handhaven.

Ds. A.M. van Leeuwen wijzigt zijn tweede amendement in die zin dat het voorstel om de zinsnede aan het einde van artikel 26 te plaatsen, in plaats van in artikel 25.

Ds. Van Winkelhoff trekt zijn amendement op artikel 10 in.

Ds. Dekker trekt zijn amendement 6 in.

Br. Bernard trekt zijn amendement op artikel 28-30 in.

Na de bespreking geeft de preses het voorstel van de commissie AKS en de overgebleven amendementen in **stemming**.

Amendement van Dijk (artikel 40): 2 vóórstemmen, 4 onthoudingen; amendement verworpen.

Amendement Van Leeuwen 1 (artikel 2): 5 vóórstemmen, 0 onthoudingen; amendement verworpen.

Amendement Van Leeuwen 2 (artikel 15/26): 11 vóórstemmen, 1 onthouding; amendement verworpen.

Amendement Horsman (artikel 30): 6 tegenstemmen, 4 onthoudingen; amendement aangenomen.

Amendement Dekker 1: 7 tegenstemmen, 9 onthoudingen; amendement aangenomen.

Amendement Dekker 5: 16 voorstemmen, 6 onthoudingen; amendement verworpen.

Amendement Dekker 7: 10 tegenstemmen, 8 onthoudingen; amendement aangenomen.

Voorstel commissie (vernieuwd AKS): 0 tegenstemmen, 0 onthoudingen; daarmee is het voorstel met algemene stemmen aanvaard.

De preses bespreekt kort de overige voorstellen van de commissie.

Voorstel 2 (het toevoegen van bijlagen) is akkoord.

Voorstel 3 (het deelnemen aan de website kerkrecht.nl) zal worden gedaan door ds. K. Muller.

Voorstel 4 (het benoemen van een commissie die de uitgave van het vernieuwde AKS met bijlagen verzorgt) wordt door de commissie ingetrokken, na een tegenvoorstel van de preses dat het moderamen dit voor haar rekening zal nemen.

Voorts zegt het moderamen - in reactie op de vraag van Oegstgeest - toe aan de kerken duidelijk te maken dat kerken die het AKS niet hebben aanvaard een stem hebben op de voortgezette L.V.

Daarmee stelt de vergadering de tekst van het AKS vast als een voorlopig besluit dat voorgelegd zal worden aan de voortgezette L.V.

(De aangenomen tekst treft u aan in een AKS-bijlage bij deze notulen; de tekst is ten behoeve van de kerken aangevuld met een inleiding en toelichting van de commissie.)

De preses dankt de commissie voor haar aanwezigheid en het vele werk.

136. Akkoord van Kerkelijk Samenleven (LV 12)

Eerste ronde

Br. Holsappel geeft aan dat de kerk van Utrecht zich van stemming zal onthouden. Hij legt de vergadering uit dat dit voortvloeit uit het door Utrecht niet onderschrijven van het AKS.

Br. Geertsema licht de amendementen van de kerk van Wageningen toe.

De amendementen houden in:

- in art 3, 9 en 21 de zinsnede 'met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier' te wijzigen in 'gepaard gaande met schriftuurlijk onderwijs' (12j)
- in art 9 in de eerste zin tussen 'na' en 'overlijden' 'zijn' te voegen (12j)
- in art 10 in de laatste zin 'als predikant' weg te laten. (12j)
- Het amendement van Wageningen op art. 39.3 (12j) wordt niet ingediend. Wageningen steunt het amendement van Ede dat voorstelt in de laatste zin na 'kan een voorlopig besluit...' i.p.v. 'amenderen maar niet vervangen', te formuleren: 'kan een voorlopig voorstel - eventueel geamendeerd – aannemen of verwerpen, maar niet vervangen'

Ds Smouter dient namens de kerk van Ede dit amendement in (12k). En tevens het amendement om in art. 7 het woord 'goedkeuring' te vervangen door 'instemmend advies' (12k). Ede vindt dat deze formulering aansluit bij de rol van de Regiovergadering.

Antwoord moderamen.

De eerste scriba vraagt aan Wageningen waarom niet ook voor wijziging van de artikelen 22, 24, 28 en 29 is gekozen, omdat daar dezelfde formulering staat. Hij wijst er ook op dat gekozen is voor 'een' en niet voor 'het' formulier.

T.a.v. art 7. wordt het amendement ontraden. 'Goedkeuring' is helderder. Bij geen instemmend advies gaat de zaak niet door. Het amendement op art. 9 wordt overgenomen, zij het dat het woordje 'zijn' veranderd wordt in 'diens'.

Dat op art 10 niet. Alhoewel het enigszins paradoxaal is, is het goed aan de formulering vast te houden, omdat anders bij het eventueel weer beroepbaar stellen opnieuw examen moet worden gedaan. Het amendement op art. 39.3 wordt overgenomen.

Tweede ronde

Br. Holsappel (Utrecht) sluit zich over art. 3,9 en 21 bij de vraag van de eerste scriba aan.

Br. Van Veelen (Heemstede/Haarlem) stelt voor de nieuwe tekst van Wageningen inzake de art. 3, 9 en 21 te wijzigen in 'gepaard gaand met schriftuurlijk onderwijs in de geest van een formulier' Br.

Verburg (Amsterdam) stelt voor bij art 7 te spreken van 'instemming' i.p.v. 'instemmend advies'. Br. V.d. Vegt (Dordrecht) vraagt naar het karakter van het AKS. Wat betekent instemmen? Regelingen voor het onderling verkeer acht hij juist en stemt er graag mee in, maar regels over het interne plaatselijk kerkelijk leven acht hij toch niet meer dan een advies.

Br. Koning van Nijmegen is niet voor het schrappen van het gebruik van formulieren, zeker die, waarin ook vragen zijn geformuleerd. Hij pleit ervoor in art. 7 het woord goedkeuring te laten staan. Hij verklaart zich tegen de ingediende en niet overgenomen amendementen. Naar de vraag van Dordrecht geeft hij aan dat het criterium van art. 34, te weten, het welzijn van de plaatselijke gemeente, altijd zwaarder mag wegen. Ds. De Groot (Zeewolde) hecht toch wel aan een formulier omdat "schriftuurlijk onderwijs" willekeurig kan zijn.

Br. Geertsema (Wageningen) acht het gebruik van een formulier op andere plaatsen dan in het amendement aangegeven, wel op zijn plaats. Er is bewust gekozen voor alleen de geamendeerde artikelen. Alleen art. 22 (belijdenis) zou daar aan kunnen worden toegevoegd. Het amendement wordt hierop aangepast. Hij gaat akkoord met de tekst 'schriftuurlijk onderwijs in de geest van een daartoe bestemd formulier' Br. Keppel (Kampen) heeft nog een andere formulering: i.p.v. 'in de geest van' acht hij beter 'zoals neergelegd in'. Br. Geertsema acht het weinig zinvol, omdat 'een formulier' ook een door de gemeente opgesteld formulier kan zijn. Sprekend over wat het instemmen met het AKS betekent, stelt hij dat dit mogelijk is ook als men zoals in Wageningen bepaalde zaken niet naleeft, mits men tegenover de Regio rekenschap aflegt.

Ds. Smouter (Ede) gaat niet mee met suggesties voor andere formuleringen in art. 7 dan 'instemmend advies'. Zijn voorstel verandert de inhoud niet, maar maakt het wel duidelijker.

Ds. Compagnie uit Katwijk acht schrappen van het woord formulier in art. 22 niet juist, omdat het hier alleen om de te stellen vragen gaat.

Hierna wordt de pauze gehouden

De preses licht voor de duidelijkheid toe dat onthoudingen wel worden meegeteld en daardoor feitelijk als tegenstem gelden. Wil men zich neutraal uitspreken, dan is niet voldoende dat men dat verklaart. Men dient dan bij de stemming niet aanwezig te zijn. Daartoe moet men zich afmelden bij de scriba. Voorts stelt hij dat instemming met het vernieuwde AKS betekent dat men het aanvaardt. Hierna voeren de brs. Van Dijk (Oegstgeest), Holsappel (Utrecht), V.d. Berg (Houten) en Koning (Nijmegen) het woord die aangeven deze interpretatie niet juist te vinden. Br. Van Dijk wil meestemmen met nuttige wijzigingen maar door hier aanvaarding aan te verbinden is dit niet meer mogelijk. Br. Holzappel en V.d. Berg zien zich dan gedwongen zich te onthouden, terwijl zij de wijzigingen wel zinvol achten. Br. Koning meent dat deze benadering een nieuwe interpretatie is. Br. V.d. Vegt (Dordrecht)

vraagt naar de spanwijdte van art. 34 en 35.

De preses antwoordt br. V.d. Vegt dat die spanwijdte zo groot is als de ruimte die de N.G.Kerken elkaar geven. Voorts meent hij dat zijn benadering van de stemming over het AKS altijd al zo is geweest, maar hij is bereid dit voor te leggen aan de vergadering. Als de vergadering anders beslist zal hij daarmee vrede hebben.

Br. van Dijk acht het standpunt dat een eindstemming zonder aanvaarding niet mogelijk is, niet juist.

Br. Van Oord (Zeist) geeft aan dat de interpretatie van het moderamen ook afwijkt van de praktijk op vorige L.V's. Ds. C. Smit (Culemborg) stelt dat de stemming over de voorstellen alleen de redactionele wijzigingen betreft. Br. Keppel (Kampen) vraagt zich af waarom het nodig is de stemming de lading 'aanvaarding' te geven.

De preses stelt voor eerst de amendementen in stemming te brengen en daarna over de eindstemming te beslissen.

Stemming

De volgende amendementen worden in stemming gebracht::

1. Van Katwijk om in het amendement van Wageningen art. 22 niet op te nemen. Dit wordt met 71 stemmen voor, 9 tegen en 5 onthoudingen aangenomen.
2. Van Kampen om de tekst in het amendement van Wageningen te wijzigen in 'schriftuurlijk onderwijs, zoals neergelegd in een daartoe bestemd formulier' Dit wordt met 14 voor, 66 tegen en 5 onthoudingen verworpen.
3. Van Wageningen om in art. 3, 9 en 21 'met gebruikmaking van een daarvoor bestemd formulier' te wijzigen in 'gepaard gaand met schriftuurlijk onderwijs in de geest van een daartoe bestemd formulier'. Dit wordt verworpen: met 38 stemmen voor, 46 tegen en 1 onthouding.
4. Van Ede op art. 7. Dit wordt verworpen: met 22 stemmen voor, 59 tegen en 4 onthoudingen.
5. Van Wageningen op art 10. Dit wordt verworpen met 5 stemmen voor en 80 tegen.

De discussie wordt heropend of de eindstemming op de voorstellen inhoudt dat hiermee ook aanvaarding van het AKS aan de orde is. De preses benadrukt dat het zijns inziens geen nieuwe gedachte is, maar laat het graag over aan de vergadering. Een zestal afgevaardigden delen zijn standpunt niet. Wel of niet aanvaarding is een nieuw agendapunt, wordt er betoogd. Br. Geertsema (Wageningen) geeft aan dat twee zaken gescheiden moeten worden: of de wijzigingsvoorstellen van de gewone L.V. of een akkoord geven op het AKS als geheel. Na intern beraad neemt het moderamen het voorstel over dat de eindstemming geen aanvaarding inhoudt maar alleen gaat over het vaststellen van de gewijzigde tekst.

Hierna vindt de eindstemming plaats. Het gewijzigde AKS wordt goedgekeurd met 82 afgevaardigden voor en 3 onthoudingen. De preses dankt de commissie voor het vele werk en allen die in de discussie een bijdrage hebben geleverd.